

VOOR 660 MILJOEN EURO RIOLEN NODIG IN LIMBURG

HASSELT - Om in orde te zijn met de Europese waterrichtlijn inzake zuiver oppervlakte- en grondwater zullen de 44 Limburgse gemeenten en intercommunale Infrax de komende tien jaar 660 miljoen moeten investeren in 1.099 nieuwe rioleringsprojecten. Voor heel Vlaanderen gaat het om 5,2 miljard euro in ruim 14.000 projecten. Dat blijkt uit cijfers van de Vlaamse Milieumaatschappij en Vlaro, het kenniscentrum en overlegplatform van de Vlaamse afvalwater- en rioleringssector. "Naast middelen zijn de lange doorlooptijden om projecten te realiseren en een gebrek aan samenwerking tussen de verschillende partners vaak een probleem", zegt Vlaro-directeur Wendy Francken.

"Veel riolen zijn ondergrondse tijdbommen", zei directeur Jean-Claude van Rotten van het Opzoekingscentrum voor Wegenbouw, toen vorige week bij het station Brussel-Noord een zinkgat van zes meter bij zes was ontstaan. De oorzaak was een lek in een slecht onderhouden waterleiding. Bij eerdere soortgelijke incidenten, zoals op de Grote Markt in Sint-Truiden, was het verouderde rioleringsnet vaak de boosdoener. Ons rioleringsstelsel vertoont ernstige ouderdomsverschijnselen. De gemeentelijke netwerken dateren voor het grootste deel uit de jaren 40 tot 60 van de vorige eeuw. In grotere steden zijn ze gemiddeld nog een eeuw ouder. Daar situeren zich de grootste problemen. Volgens Infrax, de intercommunale die 7.000 km riolen in Limburg beheert, is de toestand in onze provincie niet te vergelijken met die in Brussel. "Het Limburgse net is het jongste van Vlaanderen. De meeste leidingen dateren van na de jaren zeventig", klinkt het daar.

Missing links

De Europese Kaderrichtlijn Water eist een goede toestand van het oppervlakte- en grondwater tegen 2015, met mogelijk uitstel tot 2027 als dit gemonitord kan worden. Om die doelstellingen te halen, is een goede uitbouw van de saneringsinfrastructuur nodig. Gescheiden afvoer van afval- en regenwater is daarbij (sinds 2008) de standaard. "De focus ligt op de verdere uitbouw van ons rioleringsstelsel. Vandaag is de zuiveringsgraad maar 83%", zegt Francken (foto rechts). "Dat betekent dat 17% van de Vlaamse gezinnen het afvalwater nog steeds ongezuiverd loost. We hebben de voorbije jaren serieuze stappen gezet, maar we zijn er zeker nog niet. De overheid wil dat het afvalwater van ieder gezin in Vlaande-

ren wordt gezuiverd, hetzij collectief via een aansluiting op het rioleringsnet, hetzij via IBAs (Individuele Behandeling Afvalwater) waar dat niet mogelijk is. Maar het probleem is dat er daardoor geen middelen overblijven en zo het structureel onderhoud wordt verwaarloosd." In de praktijk moeten de rioolbeheerders in Vlaanderen de komende tien jaar 5,2 miljard euro investeren in ruim 14.000 nieuwe gemeentelijke projecten. In Limburg gaat het om 1.099 nieuwe rioleringsprojecten, samen goed voor een investering van 659 miljoen euro (zie tabel). Opvallend: waar Genk vandaag al een rioleringsgraad van 99% heeft, bengelt het landelijke Voeren moederziel alleen achteraan met net geen 22%.

Acht keer meer

Het zijn u en ik die voor deze rioleringskosten opdraaien. Dat gebeurt via onze drinkwaterfactuur, die uit drie onderdelen bestaat: de levering en het verbruik van drinkwater (39%), de gemeentelijke saneringsbijdrage voor afvoer van afvalwater via riolen (34%) en de bovengemeentelijke saneringsbijdrage voor de zuivering van afvalwater (27%). De afvoer en zuivering van het afvalwater zijn dus de voornaamste kosten-drijver in de waterfactuur. Tussen 2005 en 2015 is de drinkwaterfactuur voor een gemiddeld Vlaams gezin verdubbeld. Vooral de gemeentelijke saneringsbijdrage is fors gestegen. Tussen 2005 en 2015 ging deze bijdrage met maar liefst 789% omhoog. Dat is bijna een verachtvoudiging. Voor de drinkwaterprijs (+25%) en de bovengemeentelijke saneringsbijdrage (+83%) was de stijging in dezelfde periode veel minder groot. In opdracht van Vlaro heeft de UHasselt onderzocht of

Gemeenten, intercommunales, studie-bureaus en aannemers zijn niet altijd de beste vrienden

de miljoenen die u en ik voor rioleringskosten wel efficiënt worden gebruikt. Opmerkelijk: van de 1,25 miljard euro rioleringsuitgaven die gemeenten en intercommunales in de periode 2012-2015 deden, kan slechts voor 76% zwart op wit worden aangetoond dat het ook effectief naar investeringen en uitbating van rioleringsnetten is gegaan. De resterende 24% - bijna 300 miljoen euro - dient om een hele rist andere kosten te betalen (indirecte personeelskosten, financiële kosten, inningskosten, studiewerk, consultancy...).

Professor over-

heidsfinanciën Lode Vereeck (UHasselt) maakt een aantal conclusies en aanbevelingen. Zo vindt hij 24% overheadkosten veel en moet het verduidelijkt worden in welke mate deze kosten gelinkt zijn aan echte rioleringswerken. Duidelijk is dat een vernieuwd en bindend investeringsplan 2018-2027 zich opdringt.

Veranderingen

Bij de grote reorganisatie van de watersector tien jaar geleden droegen heel wat gemeenten het gebruiksrecht en zelfs de resterende eigendomsrechten over aan een intercommunale. "Het is bangstigend te moeten vaststellen dat heel wat gemeenten, als gevolg van die overdracht, veronderstelden daardoor ontslagen te zijn van elke verantwoordelijkheid over hun rioolnet", zegt Francken. "Maar die verantwoordelijkheid begint bij de eigenaar of bewoner. Hij loost afvalwater, ontvangt regenwater op eigen terrein en beschermt zijn bezit tegen het indringen van water. De zorgplichten van lokale besturen sluiten daarop aan en beginnen waar de verantwoordelijkheid van de burger ophoudt. Maar over de begrenzing kun je heel verschillende opvattingen hebben." Het is volgens Francken logisch dat we naar meer eigen verantwoordelijkheid gaan. "Regenwater kan veel vaker in de tuin infiltreren dan we denken. Nu denken we nog te veel: groen eruit en stenen erin. Er is paniek omwille van waterschaarste, maar terzelfdertijd op veel plaatsen schrik voor wateroverlast. Heel contradictorisch maar echte realiteit. De problemen worden enkel nog groter als we nu niet de koe bij de hoorns vatten."

Lange doorlooptijden

Via hun waterfactuur hoesten gezinnen en bedrijven vorig jaar samen 387 miljoen euro aan gemeentelijke saneringsbijdragen op. Dat is te weinig, vermits de komende tien jaar 520 miljoen euro per jaar nodig zal zijn om de nodige projecten te realiseren. Daarnaast blijken op het veld toch heel wat obstakels te bestaan die een efficiënte besteding van die middelen in de weg staan.

"Groot probleem is dat gemeenten en intercommunales deze legislatuur onvoldoende projecten krijgen gerealiseerd. De gemiddelde doorlooptijd van een rioleringsproject bedraagt vijf tot zeven jaar", klaagt Francken aan. Volgens haar zijn sterk toegenomen en/of gewijzigde wetgeving (archeologie, onteigeningen...), onzekerheid inzake financiering (subsidies, lokaal pact...) en de combinatie van rioleringsprojecten met andere projecten zoals de aanleg van een fietspad, hiervan de oorzaak.

Samenwerking

"Bijkomend probleem is dat het Vlaamse rioleringslandschap heel sterk versnipperd is, wat leidt tot een gebrek aan uniforme visie én een gebrek aan efficiëntie", zegt Francken. "Gemeenten, intercommunales, studie-bureaus en aannemers zijn spijtig genoeg niet altijd de beste vrienden. Maar in het rioleringsbeheer anno 2017 zullen zij een solide verstandshuwelijk moeten sluiten. De diepste valkuil is dat de partijen elkaar onvoldoende vertrouwen en blijven steken in een cultuur van eigen posities. Dat de zomerse onweders alsmaar intenser worden, kunnen we niet vermijden. Maar met vereende krachten en een doorzichtige visie kunnen we ons beschermen tegen de wateroverlast die er altijd zal zijn en kunnen we ervoor zorgen dat we de Europese doelstellingen inzake waterafvoer en -zuivering tegen 2027 halen. Samenwerken is dus de boodschap en daarin wil Vlaro het voortouw nemen."

44 gemeenten moeten komende tien jaar **1.100 projecten** realiseren (die u en ik zullen moeten betalen)

Gemeente	Rioleringsgraad	Zuiveringsgraad	Aantal projecten	Kostprijs
Alken	73,18%	65,66%	32	17.478.862
As	94,01%	94,01%	4	425.400
Beringen	94,96%	94,38%	109	29.775.450
Bilzen	95,80%	95,76%	23	6.543.910
Bocholt	88,85%	88,82%	28	24.953.550
Borgloon	81,69%	70,30%	34	16.110.640
Bree	93,60%	93,60%	19	20.120.538
Diepenbeek	93,07%	90,83%	23	9.139.776
Dilsen-Stokkem	95,71%	95,71%	7	5.433.600
Genk	99,05%	98,79%	7	1.911.000
Gingelom	91,17%	61,54%	17	6.742.770
Halen	75,98%	69,32%	33	14.896.328
Ham	83,94%	83,94%	22	19.267.742
Hamont-Achel	97,98%	97,92%	12	3.795.470
Hasselt	89,67%	89,30%	54	47.884.000
Hechtel-Eksel	96,06%	96,06%	9	8.294.240
Heers	76,14%	68,71%	13	7.228.430
Herk-de-Stad	79,65%	79,65%	22	19.428.559
Herstappe	91,67%	91,67%	1	36.000
Heusden-Zolder	94,68%	91,92%	51	17.159.070
Hoelselt	70,18%	62,48%	22	17.173.970
Houthalen-Heilichteren	99,05%	98,89%	11	9.239.910
Kinrooi	89,79%	89,79%	19	21.889.080
Kortesseem	81,68%	80,14%	25	13.487.839
Lanaken	95,70%	95,53%	11	4.807.270
Leopoldsburg	89,18%	89,18%	31	12.437.766
Lommel	97,58%	97,58%	6	17.292.200
Lummen	68,43%	67,69%	63	37.394.936
Maaseik	93,66%	93,53%	21	23.644.600
Maasmechelen	98,61%	94,80%	12	4.646.000
Meeuwen-Gruitrode	90,49%	90,49%	24	20.509.560
Neerpelt	95,20%	95,20%	8	12.433.800
Nieuwerkerken	69,40%	66,88%	28	13.055.451
Opglabbeek	98,69%	98,39%	9	3.008.700
Overpelt	97,70%	97,65%	6	2.931.800
Peer	86,54%	85,90%	31	41.200.690
Riemst	95,99%	94,17%	13	6.144.800
Sint-Truiden	94,67%	93,24%	28	13.922.540
Tessenderlo	87,01%	85,22%	69	23.357.844
Tongeren	87,47%	86,90%	40	23.923.122
Voeren	21,97%	19,20%	29	21.632.020
Wellen	71,35%	62,64%	32	7.605.271
Zonhoven	78,27%	74,23%	31	25.804.169
Zutendaal	94,68%	94,68%	10	4.944.000

1.099 659.112.943

Door Yves Lambrix

